

RADA FUNDACJI

Hallna Bortnowska-Dąbrowska Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniński Teresa Romer
Janusz Grzelak Mirosław Wyrzykowski
Michał Nawrocki

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Maciej Nowicki
Sekretarz: Piotr Kładoczny
Skarbnik: Elżbieta Czyż
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

LdZ 937/2016

Warszawa, dnia 12 maja 2016 r.

**Oświadczenie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w związku z informacją nt.
inwigilacji dziennikarzy**

Podczas posiedzenia Sejmu w dniu 11 maja 2016 r. koordynator ds. służb specjalnych Mariusz Kamiński przedstawił informację dotyczącą prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych wobec 52 dziennikarzy, które miały być wykonywane przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne w latach 2007-2015. Ujawnione informacje wzbudzają poważne zaniepokojenie. Helsińska Fundacja Praw Człowieka będzie monitorowała dalszy rozwój tej sprawy. Jednocześnie deklarujemy gotowość udzielenia pomocy prawnej dziennikarzom, którzy chcieliby dochodzić swoich praw w związku z ww. informacją.

Pragniemy przypomnieć, że zgodnie ze standardami wypracowanymi w ramach Rady Europy, wszelkie działania organów państwa podejmowane wobec dziennikarzy, które są nakierowane na identyfikację ich osobowych źródeł informacji, mogą prowadzić do niedopuszczalnej ingerencji w tajemnicę dziennikarską¹. Tajemnica ta jest tymczasem niezbędnym elementem realizacji swobody wypowiedzi i wolności mediów². Bez odpowiedniej ochrony, informatorzy mogą wycofywać się z udzielania wsparcia dziennikarzom, na czym ucierpi jakość przedstawianych przez media informacji oraz wypełnianie przez dziennikarzy funkcji publicznego „stróża”. Poważne zagrożenie dla tajemnicy dziennikarskiej stanowią w szczególności różne formy inwigilacji przedstawicieli mediów, takie jak: stosowanie podsłuchu, analiza aktywności w internecie, analiza billingów telefonicznych i innych danych telekomunikacyjnych, śledzenie oraz korzystanie z środków technicznych w celu pozyskania prawnie chronionych informacji. W orzecznictwie strasburskim podkreśla się ponadto, że z perspektywy dziennikarskich informatorów tego typu działania stanowią poważniejsze zagrożenie dla wolności słowa niż np. żądanie ujawnienia źródła podczas bezpośredniego przesłuchania dziennikarza. Dzieje się tak, ponieważ pozyskanie informacji odbywa się niezależnie od dziennikarza i poza jego kontrolą.

¹ Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Ministrów R (2000)7 z dnia 8 marca 2000 r. w sprawie prawa dziennikarzy do nieujawniania swoich źródeł informacji

² Wyrok ETPC z 27 marca 1996 r. w sprawie Goodwin p. Zjednoczonemu Królestwu, skarga nr 28957/95, wyrok ETPC z 14 września 2010 r. (Wielka Izba) w sprawie Sanoma Uitgevers p. Holandii, skarga nr 38224/03.

Ochrona tajemnicy dziennikarskiej, m.in. w kontekście bezprawnej inwigilacji dziennikarzy, stanowi od wielu lat istotny element działań HFPC na rzecz wolności słowa. Byliśmy zaangażowani w proces dziennikarza Gazety Wyborczej, którego dane telekomunikacyjne były bezprawnie pozyskiwane przez CBA w latach 2005-2007. Sąd uwzględnił powództwo dziennikarza o ochronę dóbr osobistych³, stwierdzając naruszenie jego prawa do prywatności, tajemnicy komunikowania się oraz obejście gwarancji wynikających z tajemnicy dziennikarskiej⁴.

Jednocześnie pragniemy wyrazić zaniepokojenie związane z publicznym ujawnieniem przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów w mediach społecznościowych oraz przez niektóre portale internetowe listy nazwisk dziennikarzy, wobec których służby specjalne miały wykonywać czynności operacyjno-rozpoznawcze w latach 2007-2015. Chcielibyśmy zwrócić uwagę, że upublicznienie nazwisk dziennikarzy w takiej sytuacji powinno odbywać się z zachowaniem szczególnej ostrożności i wyłącznie za zgodą każdej z ww. osób. Tego rodzaju informacja dostępna w przestrzeni publicznej może dodatkowo stygmatyzować wymienionych na liście dziennikarzy i w konsekwencji utrudnić ich pracę w przyszłości, narażając na utratę zaufania informatorów chroniących swoją anonimowość.

Kontakt dla dziennikarzy, którzy chcieliby uzyskać wsparcie prawne HFPC w związku z omawianą sprawą:

Dorota Głowacka – tel. 504 080 119, e-mail: d.glowacka@hfhr.org.pl

Dominika Bychawska-Siniarska – tel. 504 080 152, e-mail: d.bychawska@hfhr.org.pl

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

Maciej Nowicki

Wiceprezes Zarządu

Elżbieta Czyż

Skarbnik Zarządu

³ Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2012 r., sygn. akt II C 626/11, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa 1002/12.

⁴ Więcej na temat tej sprawy oraz ochrony tajemnicy dziennikarskiej można przeczytać w wydany niedawno przez HFPC praktycznym przewodniku „Wiem i powiem. Ochrona sygnalistów i dziennikarskich źródeł informacji”, dostępnym na: www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/04/Wiem_i_powiem.pdf